

Program prewencyjny w zarządzaniu bezpieczeństwem społeczności lokalnych

Tomasz SERAFIN
Centrum Badań nad Terroryzmem Collegium Civitas

Wprowadzenie

- ▶ Od strategii do programu prewencyjnego z zakresu bezpieczeństwa i porządku publicznego
- ▶ Program prewencyjny w ustawie o samorządzie powiatowym
- ▶ Prewencyjne programy rządowe a bezpieczeństwo lokalne
- ▶ Zapobieganie, przeciwdziałanie, prewencja
- ▶ Przykłady działań prewencyjnych.

Od strategii do programu prewencyjnego z zakresu bezpieczeństwa i porządku publicznego

- ▶ *Strategia bezpieczeństwa wewnętrznego Unii Europejskiej. Dążąc do europejskiego modelu bezpieczeństwa*
- ▶ *Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju (DSRK)*
- ▶ *Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo*
- ▶ *Strategia Sprawne Państwo 2020*
- ▶ *Strategia bezpieczeństwa narodowego (w trakcie prac)*
- ▶ *Rządowy program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem Bezpieczniej”*

Układ dokumentów strategicznych w Polsce

Osie strategiczno-prawne wspomagające tworzenie założeń podczas budowy programów i projektów lokalnych

„Razem Bezpieczniej”

- ▶ Podmiotami realizującymi program są organy administracji rządowej, natomiast JST, organizacje społeczne, kościoły i związki wyznaniowe mogą przystępować do programu na zasadzie dobrowolnego zgłoszenia udziału.
- ▶ Na obszarze województwa program realizowany jest przez właściwego wojewodę i regionalny zespół koordynujący. Zespół składa się m.in. z przedstawicieli administracji samorządowej, Policji, Państwowej Straży Pożarnej oraz Straży Granicznej.
- ▶ Program stanowi narzędzie wspomagające realizację ustawowych zadań samorządu terytorialnego na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego, wtedy gdy zasadnicze siły, środki lub metody działania okazały się niewystarczające.

Program prewencyjny według ustawy o samorządzie powiatowym

- ▶ Zgodnie z art. 4 ust. 1, pkt 15) powiat wykonuje zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie **porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli**.
- ▶ Zgodnie z art. 38a ustawy komisja bezpieczeństwa i porządku dokonuje oceny zagrożeń porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli na terenie powiatu oraz przygotowuje projekt **powiatowego programu zapobiegania przestępczości oraz porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli**.
- ▶ Zgodnie art. 12, pkt 9b) ustawy rada powiatu uchwała powiatowy **program zapobiegania przestępczości oraz ochrony** bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego.

Definicje pojęć ustawowych

- ▶ **Zapobiegania przestępczości** to kompleks działań operujących środkami zmierzającymi do zmniejszenia rozmiaru i ciężaru przestępczości przez oddziaływanie ukierunkowane na okoliczności (sytuacje) sprzyjające popełnianiu przestępstw, potencjalne ofiary, potencjalnych sprawców lub wszystkich obywateli.
- ▶ **Porządek publiczny** to całokształt form umożliwiających niezakłócony rozwój życia w organizacji państwowej, regulowany normami prawnymi i zasadami współżycia społecznego.
- ▶ **Bezpieczeństwo obywateli** to stan subiektywnego odczuwania zagrożeń przez mieszkańców wydzielonego obszaru administracyjnego.

Zapobieganie, przeciwdziałanie, prewencja

- ▶ **Bezpieczeństwo** jest jedną z podstawowych potrzeb człowieka, czyli obejmuje sytuację charakteryzującą się brakiem ryzyka utraty czegoś, co człowiek szczególnie ceni, np. życia, zdrowia, najbliższych osób, pracy, szacunku, uczuć, dóbr materialnych itp.
- ▶ **Bezpieczeństwo** – samo w sobie – nie jest celem przedsięwzięć realizowanych przez państwo i obywateli. Stanowi warunek umożliwiający prawidłowe funkcjonowanie państwa i społeczeństwa. Stanowi warunek konieczny do rozwoju.

Zapobieganie, przeciwdziałanie, prewencja

Źródła zagrożeń:

- ▶ środowisko naturalne
- ▶ technika
- ▶ społeczeństwo
- ▶ agresja jednostki
- ▶ autoagresja

Etapy działań prewencyjnych

- ▶ **Wczesna profilaktyka** polega na kształtowaniu i utrwalaniu wzorców bezpiecznego zachowania i stylu życia, które zmniejszają ryzyko wejścia w konflikt z prawem czy stania się ofiarą, np.: przestępstwa, katastrofy, wypadku drogowego powodzi itp.
- ▶ **Prewencja pierwotna** (działania proaktywne) polega na analizowaniu i prognozowaniu zagrożeń w celu identyfikacji czynników ryzyka, a następnie na podejmowaniu działań pozwalających na kontrolowanie ich, jeszcze przed bezpośrednim wystąpieniem zagrożeń, np.: wzrost skali narkomanii wpływa na wzrost poziomu przestępczości, wzrost populacji niektórych zwierząt może mieć wpływ na osłabienie wałów przeciwpowodziowych.
- ▶ **Prewencja wtórna** (działania paraaktywne) kierowana jest do osób, które mogą wejść w konflikt z prawem lub do osób, które znalazły się w sytuacji zagrożenia. Tego rodzaju działania podejmowane są w sytuacji, gdy jest pewność występowania zagrożeń na określonym terenie, ale sprawcy nie zostali zatrzymani. Tego rodzaju działania mogą polegać na zmianie dyslokacji patroli lub zastosowanych środków i metod.
- ▶ **Prewencja trzeciego stopnia** obejmuje czynności karno-prawne i inne działania skierowane wobec sprawców przestępstw, odnoszące się do ofiar, miejsc lub sytuacji, po popełnieniu naruszeniu porządku publicznego. Mają one charakter typowo reaktywny, np.: ukierunkowana są na zapobieganie powrotowi do przestępstwa, resocjalizacji lub udzielaniu pomocy w początkowej fazie po odbyciu kary.

Rodzaje programów prewencyjnych

- ▶ Programy informacyjne dostarczające adekwatnych, prawdziwych i aktualnych informacji ułatwiających podjęcie właściwej decyzji i uniknięcie patologii
- ▶ Programy edukacyjne pomagające rozwijać proste umiejętności życiowe, jak radzenia sobie ze stresem, rozwiązywania problemów, podejmowania decyzji, kształtowania umiejętności interpersonalnych
- ▶ Programy alternatyw proponujące pozytywne alternatywy poprzez stymulowanie działalności społecznej, stwarzając tym samym możliwość poszerzenia doświadczeń życiowych, potwierdzenia własnej wartości, uzyskania satysfakcji z pozytywnego reagowania
- ▶ Programy interwencyjne pomagające jednostkom identyfikować problemy i poszukujące możliwości rozwiązania problemów przez wsparcie w krytycznych okresach życia
- ▶ Programy zmian środowiskowych, których istota polega na identyfikowaniu i zmianie tych czynników środowiska, które przyczyniają się do powstawania i rozwoju zagrożeń
- ▶ Programy zmian przepisów kształtujące środowisko prawne wprowadzające sankcje karne

Prewencyjne programy rządowe a bezpieczeństwo lokalne

- ▶ Zasada działania programów rządowych polega na stworzeniu rezerwy finansowej i wspieraniu inicjatyw oddolnych m.in.: JST, organizacji pozarządowych, kościołów itp. Program określa główne kierunki – projekty prewencyjne szczegółowo określają siły, środki i metody rozwiązania problemu.
- ▶ Zasada działania powiatowych programów prewencyjnych polega na stworzeniu rezerwy finansowej i wspieraniu inicjatyw oddolnych, głównie gmin i organizacji społecznych. Inicjatywy realizowane w formie projektów prewencyjnych powinny być finansowane z wszelkich dostępnych i prawem dozwolonych źródeł.

Przykłady działań prewencyjnych

- ▶ Program przeciwdziałania przestępczości „Sektor” w Warszawie
- ▶ Miejskiego programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego w Gdańsku

Podsumowanie

- ▶ Administracja samorządowa ma wyjątkowe warunki, aby efektywnie zarządzać bezpieczeństwem społeczności lokalnej
- ▶ Programowanie działań prewencyjnych administracji samorządowej powinno wynikać z faktycznych potrzeb społeczności lokalnej
- ▶ Inicjatywa doboru kierunków działań prewencyjnych powinna pochodzić bezpośrednio od społeczności lokalnej
- ▶ Powiatowe programy prewencyjne powinny być realizowane za pośrednictwem projektów prewencyjnych o jasno określonych celach, zadaniach, podmiotach, metodach oraz przede wszystkim z budżetach

Dziękuję za uwagę

Tomasz Serafin

tel. 606 911 071

e-mail: tomasz.serafin@collegium.edu.pl

